

L'escriptor sud-africà Damon Galgut a Londres, després d'obtenir el premi Booker de ficció 2021 per la seva novel·la 'La promesa'

DAVID PARRY

Novel·la Abans de morir, el pare d'una família blanca que habita en una granja de Sud-àfrica li fa una promesa a la criada, i els seus fills hauran d'acceptar-la

Passejar el món en un cistell

ANTONIO LOZANO

Una granja a l'Àfrica pot remetre'ns immediatament al romanticisme i la nostàlgia que desprenien les memòries d'Isak Dinesen a la Kènia d'entreguerres, però una granja a la Sud-àfrica de l'apartheid i la traumàtica reconciliació posterior ens situa en un panorama i reclama un tractament literari ben diferents. Ara bé, on un esperaria la via Nadine Gordimer o J.M. Coetzee, gravetat, duresa i turment, Damon Galgut (Pretòria, 1963) aposta per una patina d'ironia, sorna, distanciament metaliterari i estoïcisme que sense blanquejar o frivolitjar els fets facilita una entesa dinàmica, joiosa, a estones divertidíssima. *La promesa* –premi Booker 2021–

celebra la capacitat de la novel·la de venjar-se de la realitat més fosca mirant-la des d'angles que desarticulen tot conat d'uniformitat o simplicitat.

Tres germans –l'Astrid, l'Anton i l'Amor– d'una família blanca adinerada, els Swart, que és propietària d'una granja a Pretòria des de fa dècades, quatre funerals i un compromís verbal controvertit –la concessió a la serventa de la propietat de la humil casa en la qual viu– articulen una narració que aconsegueix parlar de temes transcendents (la mort, la malaltia, la fe, el pas del temps, la bondat, la culpa, el ressentiment, les il·lusions perdudes...) amb una sorprenent lleugeresa, agilitat i gràcia. Per aconseguir aquesta distorsió tan estimulant, Galgut aposta per un narrador

enginyós i divertit, que no deixa d'estirar les orelles a les seves criatures –“Per favor, Anton, la dignitat va ser el primer que vas perdre”–, cridar l'atenció sobre les incongruències del text, canviar de persona o interpel·lar el lector.

Les ferides del país i les dels seus personatges queden filtrades per una consciència a gran escala de les coses, procliu a desdramatitzar-ho o relativitzar-ho tot, començant per la vida humana –“Demà (...) el cos ja farà hores que no hi és i la seva absència permanent serà substituïda per plans, arranjaments, reminiscències i també pel temps”/ “Ets una branca que està perdent les fulles i algun dia et trencaràs. I aleshores què? Aleshores res. Unes altres branques ompliran l'espai. Altres històries s'es-

criuran sobre la teva”–, continuant per la història –“L'home està condemnat a guanyar-se el pa amb la suor del seu front, o almenys alguns ho estan. I també algunes dones. Pel que sembla, és així com funcionen les coses, almenys així ho creu la gent que viu en aquestes contrades. Què espereu, una revolució?”– i acabant pels drames familiars –“En poca estona s'instal·la l'avorriment. Torna després d'haver estat desaparegut durant molt de temps i la superfície es torna a tancar com si no te n'haguessis anat mai. La família és un sorramoll”–.

Quan la història i la vida ens sobrepassen, la novel·la ens permet passejar-les i processar-les amb alegria

Mentre Sud-àfrica evoluciona políticament i socialment (la qual cosa se'ns mostra a brotxades, en sintonia amb l'extraordinària capacitat de síntesi de l'autor per reflectir el pas del temps), i els Swart acaben sota terra o veuen les seves creences trontollar o les seves ambicions esfondrar-se, la novel·la no deixa d'indagar en la nostra necessitat d'abraçar credos que calmin l'angoixa existencial, en la porositat entre la vida terrenal i el més enllà, i en la possibilitat o no d'escapar de la materialitat per abraçar el món espiritual, escorant-se de vegades cap al fantàstic (fantasmes inquietos i poders sobrenaturals), d'altres cap a la burla (impagable el personatge del iogui Moti).

L'Amor, una creació inoblidable, la guardiana de la promesa perquè potser és qui millor va comprendre aquella antiga solució sud-africana consistent a “aguantar, resistir”, deixa de gaudir de les novel·les quan “el món real ha esdevingut massa gros, massa pesat per poder-lo dur amunt i avall en un cistell”. La promesa sembla llançar el missatge oposat: quan el món (la vida, la història) és massa, la novel·la ens permet passejar-la en un cistell (ergo, processar-la amb alegria). |

Damon Galgut

La promesa

LES HORES/LIBROS DEL ASTEROIDE. TRADUCCIÓ AL CATALÀ: ÀFRICA RUBIÉS MIRABET/TRADUCCIÓ AL CASTELLÀ: CELIA FILIPETTO. 320/328 PÀGINES. 20,50/20,95 EUROS

Assaig Fragments de vida de Marta D. Riezu

Una constel·lació d'idees

INÉS MACPHERSON

Existeix el refrany que ens recorda que sobre gustos no hi ha res escrit, però el cert és que tots, al cap i a la fi, acabem escrivint sobre allò que ens mou, que ens atrapa i ens sedueix. El que ens crida l'atenció ens parla de la nostra manera de veure el món, d'observar-lo i entendre'l. I en aquest eclèctic assaig titulat *Agua y jabón*. *Apuntes sobre la elegancia involuntaria*, de Marta D. Riezu (Terrassa, 1979), hi trobem precisament això: una mirada particular que no busca pontificar, encara que sigui contundent en les seves afirmacions, sinó convidar-nos a observar, a preguntar-nos què ens sedueix.

Publicat anteriorment per Terranova, amb una tirada curta, i ara reeditat

per Anagrama, aquest *Agua y jabón* de Marta D. Riezu escapa de les etiquetes. Sí, podem considerar-lo un assaig, però també és una recopilació d'experiències, una constel·lació de fragments de vida, d'idees, de reflexions, un gabinet de curiositats que entronca amb la idea d'aquells apunts als quals fa referència el subtítol.

Aquests apunts estan dividits en tres parts (a més d'un curiós diccionari final) en què anem trobant petites reflexions, fragments que viatgen entre les vivències familiars, les anècdotes sobre escriptors o dissenyadors o les reflexions sobre certs objectes, modes o llocs. Passem per diferents elegàncies, com l'elegància insensata d'editar, que l'autora defineix com un batallar contra l'immediat, o l'elegància in-

La periodista Marta D. Riezu

LEILA MENDEZ

“Sobre gustos no hi ha res escrit però el cert és que tots, al cap i a la fi, acabem escrivint sobre allò que ens mou”

útil de planxar els llençols. Ens endinsem en la descripció que Riezu dona sobre la idea de sobrietat o l'observació de cert tipus de hippies, i visitem instantànies que ens porten a ciutats, a estius, a jardins i museus.

Som davant un llibre que es pot llegir sense seguir un ordre tancat, perquè en cada apartat, a cada pàgina, ens trobem amb preguntes que, encara que l'autora respon, també són per a nosaltres, perquè és una invitació que totes aquelles paraules interroguin el nostre univers particular. Riezu fa un al·legat a l'elegància de les coses senzilles, honestes, de les de tota la vida, com ella mateixa apunta en el pròleg, i ens acompanya a recordar on pot residir aquell concepte, aquell objecte, aquell lloc... La seva experiència, el tipus de vida que ha tingut, es cola entre les opinions que omplen les pàgines, atorgant al llibre un toc molt personal, que es barreja amb les seves idees i una mirada erudita que impregna tota l'obra i ens convida a apreciar aquelles elegàncies involuntàries que esquitxen el món. |

Marta D. Riezu

Agua y jabón. Apuntes sobre elegancia involuntaria

ANAGRAMA. 240 PÀGINES. 11,90 EUROS